

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2011. december 21.*

A C-465/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Conseil d'État (Franciaország) a Bírósághoz 2010. szeptember 27-én érkezett, 2010. július 5-i határozatával terjesztett elő az előtte

a Ministre de l'Intérieur, de l'Outre-mer, des Collectivités territoriales et de l'Immigration

és

a Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

* Az eljárás nyelve: francia.

főtanácsnok: E. Sharpston,
hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a francia kormány képviselőjében G. de Bergues és B. Cabouat, meghatalmazotti minőségben,

- a lengyel kormány képviselőjében M. Szpunar, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Bizottság képviselőjében A. Steiblyt és J.-P. Keppenne, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2011. szeptember 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem lényegében az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 1995. december 18-i 2988/95/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 312., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 1. kötet, 340. o.), valamint az 1993. július 20-i 2082/93/EGK tanácsi rendelettel (HL L 193., 20. o.) módosított, a 2052/88 rendeletnek egyrészt a különböző strukturális alapok tevékenységeinek egymás között, másrészt az Európai Beruházási Bank és az egyéb meglévő pénzügyi eszközök műveleteivel történő összehangolása tekintetében történő végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 1988. december 19-i 4253/88/EGK tanácsi rendelet (HL L 374., 1. o.; a továbbiakban: 4253/88 rendelet) értelmezésére vonatkozik.

- 2 Ezt a kérelmet a ministre de l'Intérieur, de l'Outre-mer, des Collectivités territoriales et de l'Immigration (a belügyekért, tengerentúli ügyekért, a területi önkormányzatokért és a bevándorlásért felelős miniszter) és a Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre (Indre-i Kereskedelmi és Iparkamara, a továbbiakban: CCI de l'Indre) között, az ezen utóbbi által a részére az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) nyújtott támogatás (a továbbiakban: az ERFA-ból nyújtott támogatás) visszatérítésének tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

A strukturális alapokra vonatkozó szabályozás

- 3 Az 1993. július 20-i 2081/93/EGK tanácsi rendelettel (HL L 193., 5. o.) módosított, a strukturális alapok feladatairól és eredményességéről, továbbá tevékenységüknek egymás között, valamint az Európai Beruházási Bank és az egyéb meglévő pénzügyi eszközök műveleteivel történő összehangolásáról szóló, 1988. június 24-i 2052/88/EGK tanácsi rendelet (HL L 185., 9. o.; a továbbiakban: 2052/88 rendelet) 7. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Összeegyeztetőség és ellenőrzések

(1) A strukturális alapokból finanszírozott, illetve az [Európai Beruházási Banktól (EBB)] vagy valamely más meglévő pénzügyi eszközből finanszírozásban részesülő intézkedések összhangban vannak a Szerződések rendelkezéseivel, az azok alapján elfogadott eszközökkel, valamint a közösségi politikákkal, köztük a [...] közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó politikákkal [...]

4 A 4253/88 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Pénzügyi ellenőrzés

(1) A köz- és magántámogatók projektjei sikerének biztosítása érdekében a tagállamok a projektek végrehajtása során megteszik a szükséges intézkedéseket a következők érdekében:

- a Közösség által finanszírozott projektek helyes végrehajtásának rendszeres ellenőrzése,
- a szabálytalanságok megelőzése és üldözése,
- a visszaélésből vagy gondatlanságból származó veszteség visszakövetelése. A tagállam másodlagosan felelős a jogalap nélküli kifizetések visszafizetéséért, kivéve ha a tagállam és/vagy a közvetítő és/vagy a támogató bizonyítja, hogy a visszaélés vagy gondatlanság nem nekik felróhatóan következett be. [...]

A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot az erre vonatkozóan tett intézkedésekről, különösen pedig közlik a Bizottsággal a projektek végrehajtásának biztosítására létrehozott ellenőrzési és igazgatási rendszerek leírását. Rendszeresen tájékoztatják a Bizottságot a közigazgatási és bírósági eljárások előrehaladásáról.

[...]”

- 5 A Franciaország területén a 2. célkitűzés körébe tartozó Centre régióban a közösségi strukturális támogatások egységes programozási dokumentumának jóváhagyásáról szóló, 1994. december 16-i 94/1060/EK bizottsági határozat (HL L 384., 83. o.) a következőt írja elő:

„Az egységes programozási dokumentumot a közösségi jogi rendelkezéseknek, és – különösen a közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló közösségi irányelvek rendelkezéseinek – megfelelően kell végrehajtani.”

A 92/50/EGK irányelv

- 6 Az 1993. június 14-i 93/36/EGK tanácsi irányelvvel (HL L 199., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 6. fejezet, 2. kötet, 110. o.) módosított, a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelv (HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 6. fejezet, 1. kötet, 322. o.; a továbbiakban: 92/50 irányelv) 1. cikke a) pontjának első bekezdése a „szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződést” főszabályként a szolgáltató és az ajánlatkérő közötti visszerthes írásbeli szerződésként határozza meg, míg ezen irányelv 1. cikke b) pontjának első bekezdése kimondja, hogy főszabályként „ajánlatkérőnek” minősül az állam, a területi vagy települési önkormányzat, a közjogi intézmény, valamint az egy vagy több ilyen szervezet vagy közjogi szerv által alapított társulás.
- 7 A 92/50 irányelv 7. cikke előírja, hogy az irányelvet azon szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződésekre kell alkalmazni, amelyek hozzáadottérték-adó nélküli becsült értéke legalább 200 000 euró.

A 2988/95 rendelet

8 A 2988/95 rendelet harmadik és ötödik preambulumbekzdése értelmében „[...] a Közösségek pénzügyi érdekeire nézve hátrányos jogszabályokat minden területen fel kell számolni [helyesen: a Közösségek pénzügyi érdekeire nézve hátrányos cselekményekkel szemben minden területen fel kell lépni]”, e tekintetben pedig „a szabálytalan magatartásról, és az ahhoz kapcsolódó közigazgatási intézkedésekről és szankciókról a jelen rendelettel összhangban az ágazati szabályok rendelkeznek”.

9 A 2988/95 rendelet 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelme céljából a közösségi joggal kapcsolatos szabálytalanságok esetére egy keretszabályozás kialakítására kerül sor az egészséges ellenőrzések, a közigazgatási intézkedések, továbbá szankciók tekintetében.

(2) Szabálytalanság a közösségi jog valamely rendelkezésének egy gazdasági szereplő általi, annak cselekménye vagy mulasztása útján történő megsértése, amelynek eredményeként a Közösségek általános költségvetése vagy a Közösségek által kezelt költségvetések kárt szenvednek vagy szenvednének, akár közvetlenül a Közösségek nevében beszedett saját forrásokból származó bevétel csökkenése vagy kiesése révén, akár indokolatlan kiadási tételek miatt.”

10 A 2988/95 rendelet 3. cikke a következőt írja elő:

„(1) Az eljárás elévülési ideje az 1. cikk (1) bekezdésében említett szabálytalanság elkövetését követő négy év. Mindazonáltal az ágazati szabályok ennél rövidebb, de legalább hároméves időszakot is előírhatnak.

Folyamatos vagy ismételt szabálytalanságok esetében az elévülési idő azon a napon kezdődik, amikor a szabálytalanság megszűnt. Többéves programok esetében az elévülési idő minden esetben addig tart, amíg a program véglegesen le nem zárult.

A hatáskörrel rendelkező hatóságnak a szabálytalansággal kapcsolatos bármely vizsgálata vagy eljárása, amelyről az érintett személyt tájékoztatták, megszakítja az elévülést. A megszakadást kiváltó cselekményt követően az elévülés újrakezdődik.

[...]

(1) A tagállamok fenntartják maguknak a lehetőséget, hogy az (1) [...] bekezdésben előírtnál hosszabb időszakot alkalmazzanak.”

11 Az említett rendelet 4. cikkének (1) és (4) bekezdése a következőt mondja ki:

„(1) Főszabályként minden szabálytalanság a jogtalanul megszerzett előny elvonását vonja maga után:

- tartozás tárgyát képező vagy jogtalanul kapott összegek utáni fizetési vagy visszafizetési kötelezettség formájában,

[...]

Az e cikkben előírt intézkedések nem minősülnek szankciónak.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 12 1995. december 5-én a CCI de l'Indre az ERFA-ból nyújtott támogatás iránti kérelmet adott be az indre-i prefektushoz a „Vállalkozásösztönzés” elnevezésű projekt megvalósítása céljából, amely az azzal kapcsolatos kutatás lefolytatására irányult, hogy francia és külföldi vállalkozásoknak szándékukban állhat-e letelepedni az indre-i département-ban.
- 13 E kérelem eredményeként 1996. december 20-án az indre-i prefektus és a CCI de l'Indre az ERFA-ból nyújtott 400 000 FRF (60 979,60 euró) összegű támogatás odaítélésére vonatkozó megállapodást írt alá. A megállapodás hivatkozásokat tartalmazott többek között a 2081/93 rendeletre és a 2082/93 rendeletre. Ezt a támogatást két részletben – az 100 000 FRF összegű első részletet 1997. december 17-én, a 300 000 FRF összegű második részletet pedig 1998. december 8-án – nyújtották.
- 14 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az is kitűnik, hogy a CCI de l'Indre ugyanerre a projektre két nemzeti támogatást is kapott. Az említett projektre más területi önkormányzatok is biztosítottak további finanszírozást.
- 15 A „Vállalkozásösztönzés” projekt megvalósítása okán a Centre régió prefektusának 2000. május 9-i megbízólevele alapján ellenőrzésre került sor. Ez a CCI helyiségeiben 2000. június 14-én lefolytatott ellenőrzés a 2001. március 14-i jelentés elfogadásával zárult, amelyet 2001. július 18-án közöltek a CCI de l'Indre-rel. Az „Audit sur l'utilisation des fonds structurels européens” (Az európai strukturális alapok felhasználásának ellenőrzése) címet viselő jelentés többek között arra a következtetésre jutott, hogy az e projekt megvalósítására vonatkozó közbeszerzési szerződésnek a DDB-Needham részére történő odaítélése során a CCI de l'Indre nem tartotta tiszteletben a közbeszerzési szabályokat.

- 16 A jelentés e tekintetben rámutatott, hogy a CCI de l'Indre közbeszerzési eljárást szervezett, amelyről a *bulletin officiel des annonces des marchés publics* (B.O.A.M.P.; a közbeszerzési szerződésekre vonatkozó hirdetmények hivatalos lapja) 1995. november 4-i számában tettek közzé hirdetményt. Ebből a jelentésből az is kitűnik, hogy a CCI de l'Indre közbeszerzési bizottsága – 1995. december 8-i ülésén – úgy határozott, hogy a szóban forgó közbeszerzési szerződést a DDB-Needham társaságnak ítéli oda, és jelezte, hogy az egyetlen másikké elfogadható ajánlattal szemben ezt az ajánlatot kellett kiválasztani a projekt tartalmának jelentősége, valamint az e társaság által javasolt alacsonyabb költség miatt.
- 17 Mindazonáltal a jelentés megállapította egyrészt, hogy a CCI de l'Indre és a DDB-Needham társaság között létrejött szerződés nem tartalmazta az aláírás időpontját, valamint másrészt, hogy a CCI de l'Indre 1995. szeptember 27-én az indre-i prefektus részére a projektanyagot ismertető összefoglalót küldött, amelyben jelezte, hogy „a [CCI] választása a DDB-Needham ügynökségre esett”.
- 18 Az említett jelentés tehát azt a következtetést vonta le, hogy „e tényezők alapján feltehető, hogy az ezt követő közbeszerzési eljárásnak mindössze az volt a célja, hogy formális alapokra helyezze a (keltezéssel nem rendelkező) szerződés alapján már fennálló jogi helyzetet”. Mivel az időpontokkal kapcsolatos ellentmondásokból teljesen szabálytalanságra lehetett következtetni, ugyanez a jelentés kimondta, hogy a közbeszerzési szabályok – különösen az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* való közzététel – tiszteletben tartása esetén alacsonyabb árakat tartalmazó ajánlat is érkezhett volna. Következésképpen e jelentés szerzői úgy vélték, hogy ez a helyzet alkalmas az ERFA-ból nyújtott támogatás teljes visszafizetetésének igazolására.
- 19 2002. január 23-i határozatában az indre-i prefektus közölte a CCI de l'Indre-rel, hogy mivel a „Vállalkozásosztönzés” projekt megvalósításával megbízott szolgáltatók kiválasztása tekintetében nem tartották tiszteletben a közbeszerzési szabályokat, a támogatásokat – különösen az ERFA-ból nyújtott támogatásokat – vissza kell fizetni.

- 20 A CCI de l'Indre kifogást emelt az indre-i prefektus által kibocsátott és a visszakövetelt összegeknek megfelelő beszedési megbízások végrehajtásával szemben. Ezt a kifogást az általános kifizető hivatal hallgatólagos határozatával elutasította.
- 21 A CCI de l'Indre ekkor – többek között az indre-i prefektus 2002. január 23-i határozatának hatályon kívül helyezése tárgyában – kereseteket nyújtott be a tribunal administratif de Limoges-hoz (limoges-i közigazgatási bíróság), amely e kereseteket 2004. június 3-i ítéleteiben elutasította.
- 22 A CCI de l'Indre ezután a cour administrative d'appel de Bordeaux-hoz (bordeaux-i fellebbviteli közigazgatási bíróság) fordult, amely 2007. június 12-i ítéletében megsemmisítette az említett ítéleteket, valamint – többek között – hatályon kívül helyezte az indre-i prefektus 2002. január 23-i határozatát és az ez utóbbi által kibocsátott beszedési megbízásokat. Ez a bíróság e tekintetben úgy vélte, hogy a prefektus hivatalát a CCI de l'Indre 1995. szeptember 27-én kelt levelében tájékoztatta arról, hogy a DDB-Needham társaság szolgálatainak igénybevétele mellett döntött. A prefektus hivatalát tehát a közbeszerzési eljárás megindítása előtt tájékoztatták erről a döntésről, mivel egyrészt a jelentkezés elfogadását javasló közbeszerzési bizottság ülésére 1995. december 8-án került sor, másrészt pedig a közbeszerzési szerződést az említett prefektus jelenlétében 1996. május 29-én írták alá.
- 23 A cour administrative d'appel de Bordeaux – noha megállapította, hogy a CCI de l'Indre a közbeszerzési szerződés odaítélése során nem tartotta be a rá vonatkozó közbeszerzési szabályokat, amely szerződésről ráadásul nem tettek közzé hirdetményt az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* – mindazonáltal úgy vélte, hogy az ERFA-ból nyújtott támogatás odaítélésére vonatkozóan az indre-i prefektus és a CCI de l'Indre között létrejött megállapodás semmiféle hivatkozást nem tartalmazott a közbeszerzésre, hogy az nem írta elő a közbeszerzési szabályok tiszteletben tartásának ellenőrzését lehetővé tevő dokumentumok összességének benyújtását, végül pedig hogy a 2988/95 rendelet 4. cikke nem arra irányul, és nem is eredményezi azt, hogy a nemzeti hatóságok számára lehetővé váljon a közösségi alapokból finanszírozott támogatásoknak – a nemzeti jogban előírt eseteken felüli – visszavonása.

- 24 A cour administrative d'appel de Bordeaux következképpen megállapította egyrészt, hogy az alperes hatóság által hivatkozott egyetlen rendelkezés, illetve az 1996. december 20-i megállapodásnak az ERFA-ból nyújtott támogatással kapcsolatos egyetlen rendelkezése sem írja elő azt, hogy az említett támogatás nyújtását ahhoz a feltételhez kell kötni, hogy a CCI de l'Indre által az e projekt megvalósítása céljából esetlegesen megkötött közbeszerzési szerződések tekintetében tiszteletben kell tartani a közbeszerzési szabályokat. Ez a bíróság másrésztől úgy vélte, hogy – mivel az állami szerveket 1995. szeptember 27-én, azaz a jelen esetben a közbeszerzési eljárás megindítását megelőzően már tájékoztatták a DDB-Needham társaság kiválasztásáról –, nem tekinthető úgy, hogy az ezt követően biztosított támogatásokat hallgatólagosan valamely ehhez hasonló feltétel tiszteletben tartásához kötötték.
- 25 A ministre de l'Intérieur, de l'Outre-mer, des Collectivités territoriales et de l'Immigration 2007. augusztus 16-án fellebbezést nyújtott be a Conseil d'État-hoz a cour administrative d'appel de Bordeaux 2007. június 12-i ítéletével szemben.
- 26 E körülmények között a Conseil d'État úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A CCI részére folyósított támogatás visszafizettetésére vonatkozó kötelezettség jogalapjának fennállását illetően:

Ha az ERFA-ból folyósított támogatásokban részesülő ajánlatkérő szerv a támogatott projekt megvalósítása során egy vagy több közbeszerzési szabályt megszegett – miközben egyébként nem vitatott, hogy a projekt ebből az alapból támogatható, és hogy meg is valósították –, van-e az uniós jognak, különösen a [...] 2052/88/EGK rendeletnek és a [...] 4253/88/EGK rendeletnek olyan rendelkezése, amely megalkopozza a támogatások visszafizettetésének kötelezettségét? Amennyiben

van ilyen, e kötelezettség a közbeszerzési szabályok bármilyen megszegésére, vagy csak egyes szabályszegésekre vonatkozik-e? Ez utóbbi esetben melyekre?

- 2) Az első kérdésre adott, legalább részben igenlő válasz esetében, [a jogtalanul folyósított támogatás visszafizettetésének részletes szabályait illetően]:
- a) A 2988/95 rendelet értelmében szabálytalanságnak minősül-e az, ha az ERFA-ból nyújtott támogatásban részesülő ajánlatkérő szerv a támogatott projekt megvalósításával megbízott szolgáltató kiválasztása során egy vagy több közbeszerzési szabályt megszeg? Az a körülmény, hogy az illetékes nemzeti hatóságnak a kért támogatás ERFA-ból történő nyújtásáról hozott döntése időpontjában tudnia kellett, hogy a kedvezményezett gazdasági szereplő a hatóság által finanszírozott projekt megvalósításával megbízott szolgáltatónak még a támogatás odaítélését megelőző kiválasztása során megszegte a közbeszerzési szabályokat, befolyásolhatja-e a 2988/95 rendelet szerinti szabálytalanságnak minősítést?
- b) A 2) a) kérdésre adandó igenlő válasz esetében, és tekintve, hogy amint azt a Bíróság a C-278/07–C-280/07. sz., Hauptzollamt Hamburg-Jonas kontra Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb GmbH & Co egyesített ügyekben hozott ítéletében (EBHT 2009., I-457. o.) kimondta, a 2988/95 rendelet 3. cikkében előírt elévülési idő alkalmazandó az olyan közigazgatási intézkedésekre, mint a gazdasági szereplő által elkövetett szabálytalanságok miatt jogosulatlanul kapott támogatás visszakövetelése:
- az elévülési idő kezdetének időpontjaként azt az időpontot kell-e megjelölni, amikor a kedvezményezettnek a támogatást folyósítják, vagy azt,

amikor a kedvezményezett a kapott támogatási összeget arra használja fel, hogy az egy vagy több közbeszerzési szabály megszegésével kiválasztott szolgáltató részére díjat fizessen?

- úgy kell-e tekinteni, hogy ez az elévülési idő megszakad akkor, ha az illetékes nemzeti hatóság a támogatás kedvezményezettjének olyan felügyeleti jelentést küld, amelyben megállapítja a közbeszerzési szabályok megszegését, és ezért a nemzeti hatóságnak arra tesz ajánlást, hogy fizettesse vissza a folyósított összegeket?

- ha a tagállam él a 2988/95 rendelet 3. cikkének (3) bekezdésében biztosított azon lehetőséggel, hogy hosszabb elévülési időt alkalmaz, különösen ha Franciaországban azt általános elévülési időt alkalmaznak, amelyet a jogvita alapját képező tényállás idején a code civil (polgári törvénykönyv) 2262. cikke írt elő, amelynek értelmében: »Minden igény – akár dologi jogi, akár személyiségi jogi – harminc év alatt évül el [...]«, az ilyen elévülési időnek a közösségi joggal – különösen az arányosság elvével – való összeegyeztethetőségét azon maximális elévülési időtartam alapján kell-e megítélni, amelyet a nemzeti közigazgatási szerv által kibocsátott visszafizetési felszólítás jogi alapjául szolgáló nemzeti jogszabály előír, vagy pedig a jelen esetben ténylegesen alkalmazott elévülési idő alapján kell-e megítélni?

- c) A 2) a) kérdésre adandó nemleges válasz esetén a Közösség pénzügyi érdekei akadályát képezik-e annak, hogy a jelen ügyben érintetthez hasonló támogatás folyósítása tekintetében a bíróság azokat a jogot keletkeztető határozatok visszavonására vonatkozó nemzeti szabályokat alkalmazza, amelyek szerint – a semmisség, a csalás útján történő szerzés és a kedvezményezett kérelmének esetét kivéve – a közigazgatási szerv a jogot keletkeztető egyedi határozatot annak jogellenessége esetén csak a meghozatalát követő négy hónapon belül vonhatja vissza, miközben ugyanakkor az egyedi közigazgatási határozatban – különösen, ha támogatás folyósításáról szól – ki lehet kötni olyan bontó feltételt, amelynek bekövetkezése esetén a szóban forgó támoga-

tás határidő nélkül bármikor visszavonható, hozzátevé ehhez, hogy a Conseil d'État megállapította, hogy e nemzeti szabályt úgy kell értelmezni, hogy a közösségi jogszabály alapján jogtalanul nyújtott támogatás kedvezményezettje e szabályra csak akkor hivatkozhat, ha jóhiszeműen járt el?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- ²⁷ A kérdést előterjesztő bíróság első kérdésével lényegében arra kíván választ kapni, hogy az alapeljárásbeliekhez hasonló körülmények között a 4253/88 rendelet 23. cikke (1) bekezdésének – a 2052/88 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett – harmadik francia bekezdése olyan jogalapot képez-e, amely lehetővé teszi a nemzeti hatóságok számára, hogy az ERFA-ból nyújtott támogatást a kedvezményezettől teljes egészében visszaköveteljék azon az alapon, hogy ez a kedvezményezett – a 92/50 irányelv értelmében vett „ajánlatkérői” minőségében – nem tartotta tiszteletben ez utóbbi irányelv előírásait azon szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés odaítélését illetően, amelynek tárgya annak a projektnek a megvalósítása volt, amelynek céljából a kedvezményezettnek az említett támogatást nyújtották.
- ²⁸ Meg kell jegyezni, hogy az alapeljárásban nem vitatott, hogy a CCI de l'Indre rendelkezett ajánlatkérői minőséggel, hogy a szóban forgó szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés összege meghaladta a 92/50 irányelv 7. cikkében előírt 200 000 eurós értékhatárt, valamint hogy a CCI de l'Indre e közbeszerzési szerződés odaítélése során nem tartotta tiszteletben az ilyen típusú közbeszerzési szerződések

odaítélésével kapcsolatban a 92/50 irányelvben előírt szabályokat, többek között azért, mert a másik szerződő felet a hirdetmény közzétételét megelőzően kiválasztotta, valamint azért, mert ráadásul ezt a hirdetményt nem tették közzé az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában*.

- 29 E tekintetben – a 2052/88 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően – valamely projekt közösségi finanszírozásának a feltétele, hogy a kedvezményezett tiszteletben tartsa a 92/50 irányelv szerinti „szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések” odaítélési eljárásait, amennyiben az ilyen kedvezményezett ezen irányelv értelmében „ajánlatkérőnek” minősül, és amennyiben az a közbeszerzési szerződés – amelynek révén a kedvezményezett az említett projekt megvalósítására törekszik – meghaladja a 92/50 irányelv 7. cikkében előírt értékhatárt (lásd ebben az értelemben a C-44/96. sz., Mannesmann Anlagenbau Austria és társai ügyben 1998. január 15-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-73. o.] 48. és 49. pontját).
- 30 A 4253/88 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése értelmében a köz- és magántámogatók projektjei sikerének biztosítása érdekében a tagállamok a projektek végrehajtása során megteszik a szükséges intézkedéseket az Európai Unió által finanszírozott projektek helyes végrehajtásának rendszeres ellenőrzése, a szabálytalanságok megelőzése és üldözése, valamint a visszaélésből vagy gondatlanságból származó veszteség megtérítése érdekében (lásd a C-383/06–385/06. sz., Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening és társai egyesített ügyekben 2008. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-1561. o.] 37. pontját).
- 31 Mivel a 2052/88 rendelet 7. cikkének (1) bekezdéséből kifejezetten kitűnik, hogy az uniós költségvetésből finanszírozott projekteket a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó irányelvekkel teljes összhangban kell megvalósítani, a 92/50 irányelvben előírt szabályoknak a támogatás tárgyát képező projekt megvalósítása során a valamely uniós támogatás kedvezményezettje általi – ajánlatkérői minőségében történő – megsértése a 4253/88 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése szerinti szabálytalanságot képez, e kedvezményezett magatartását pedig az e rendelkezés értelmében vett „visszaélésnek” vagy „gondatlanságnak” kell minősíteni.

- 32 A 4253/88 rendelet 23. cikke (1) bekezdésének – a 2052/88 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett – első albekezdése szerint, amennyiben az ERFA-ból finanszírozott valamely projekt ellenőrzése során megállapítják az e projekt megvalósítása tekintetében előírt feltételek megsértését – a jelen ügyben ez a feltétel az uniós közbeszerzési szabályok tiszteletben tartása, amennyiben a finanszírozás kedvezményezettje ajánlatkérői minőséggel rendelkezik –, az ERFA-ból a pénzügyi támogatást odaítélő tagállam a szabálytalanságok megelőzése és üldözése céljából visszavonhatja az említett támogatást, ettől a kedvezményezettől pedig az említett finanszírozás visszatérítését kérheti (lásd ebben az értelemben a C-271/01. sz. COPPI-ügyben 2004. január 22-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-1029. o.] 48. pontját).
- 33 E tekintetben az említett visszakövetelési kötelezettség releváns jogalapját a 4253/88 rendelet képezi, és nem a 2988/95 rendelet, amely arra szorítkozik, hogy az Unió pénzügyi érdekeinek védelme érdekében meghatározza az ellenőrzésre és a szankciókra vonatkozó általános szabályokat. A visszakövetelésnek tehát az említett 23. cikk (1) bekezdése alapján kell történnie (lásd a fent hivatkozott Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening és társai ügyben hozott ítélet 39. pontját).
- 34 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy a szóban forgó tagállam által gyakorolt, a jogalap nélkül vagy szabálytalanul nyújtott közösségi pénzeszközök visszakövetelésének célszerűségére vonatkozó bármiféle mérlegelési jogkör összeegyeztethetetlen lenne azzal a kötelezettséggel, amelyet a 4253/88 rendelet 23. cikke (1) bekezdésének első albekezdése ír elő a nemzeti hatóságoknak a jogalap nélkül vagy szabálytalanul nyújtott összegek megtérítésére (lásd a fent hivatkozott Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening és társai ügyben hozott ítélet 38. pontját).
- 35 Következésképpen a 4253/88 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése a visszaélésből vagy gondatlanságból származó veszteségek visszakövetelésére kötelezi a tagállamokat, anélkül hogy ehhez nemzeti jogi felhatalmazásra szükség lenne (lásd a fent hivatkozott Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening és társai ügyben hozott ítélet 40. pontját).

- 36 Ebben a vonatkozásban meg kell jegyezni, hogy – amint azzal a francia kormány érvel – az ehhez hasonló szabálytalanság miatt a jogalap nélkül kapott pénzeszközök az e kedvezményezett e rendelkezés szerinti „visszaélésből vagy gondatlanságából származó veszteségnek” minősülhetnek. A „visszaélésből vagy gondatlanságból származó veszteség” visszakövetelésére irányuló kötelezettségre utalva ugyanis a 4253/88 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése később pontosítja, hogy a tagállam másodlagosan felelős a „jogalap nélküli kifizetések” visszafizetéséért, kivéve ha a tagállam és/vagy a közvetítő és/vagy a támogató bizonyítja, hogy a visszaélés vagy gondatlanság nem nekik felróhatóan következett be. Ez a rendelkezés ily módon hasonlóként kezeli ezt a két fogalmat.
- 37 Az alapeljárásban az a kérdés is felmerül, hogy amennyiben valamely projekt megvalósításával összefüggésben a támogatás kedvezményezettje – ajánlatkérői minőségében – nem tartotta be a közbeszerzési szerződések odaítélésére alkalmazandó szabályokat, a nemzeti hatóság – a 4253/88 rendelet 23. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján – még akkor is kérheti az említett támogatás teljes egészében való visszatérítését, ha a részben az ERFA-ból finanszírozott projekt már ténylegesen megvalósult.
- 38 E tekintetben hangsúlyozni kell egyrészt azt, hogy az ERFA-ból finanszírozott projektek megvalósítására vonatkozóan a 92/50 irányelvből eredőkhöz hasonló kötelezettségek megsértése, amelyek tiszteletben tartása valamely közösségi rendszer megfelelő működése tekintetében alapvető fontosságú, az uniós szabályozás által biztosított jog elvesztésével szankcionálható (lásd ebben az értelemben a C-104/94. sz. Cereol Italia ügyben 1995. október 12-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-2983. o.] 24. pontját, a C-500/99. P. sz., Conserve Italia kontra Bizottság ügyben 2002. január 24-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-867. o.] 100–102. pontját, valamint a C-222/03. P. sz., APOL és AIPO kontra Bizottság ügyben 2004. december 16-án hozott végzés 53. pontját).
- 39 Másrészt a visszaélésből vagy gondatlanságból származó veszteség visszakövetelése csak abban az esetben alkalmazható, ha a strukturális alapokból finanszírozott projektet teljes egészében vagy részben nem valósították meg (lásd ebben az értelemben a C-240/03. P. sz., Comunità montana della Valnerina kontra Bizottság ügyben 2006. január 19-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-731. o.] 77. pontját).

- 40 Jóllehet természetesen nem kizárt – amint azt a Bizottság hangsúlyozta –, hogy az arányosság elve alapján valamely enyhe szabálytalanság megállapítása csupán a kifizetett pénzeszközök részleges visszatérítését eredményezze, meg kell azonban állapítani, hogy mindenesetre amennyiben az ERFA-ból finanszírozott projekttel összefüggésben megállapítják a 92/50 irányelvben előírt valamely – a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés odaítélésére vonatkozóan a közbeszerzési eljárás megindítása előtt történt döntéshozatalhoz és a hirdetmény *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételének elmaradásához hasonló – alapvető kötelezettségnek a kedvezményezett általi megsértését, csak annak lehetősége, hogy valamely szabálytalanságot a támogatás teljes visszavonásával szankcionáljanak, biztosítja a strukturális alapok megfelelő igazgatásához szükséges visszatartó hatást (lásd analógia útján a fent hivatkozott *Conserve Italia* kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 101. pontját).
- 41 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az alapeljárásbeliekhez hasonló körülmények között a 4253/88 rendelet 23. cikke (1) bekezdésének – a 2052/88 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett – harmadik francia bekezdése olyan jogalapot képez, amely lehetővé teszi a nemzeti hatóságok számára, hogy – anélkül, hogy ehhez a nemzeti jogban előírt felhatalmazásra lenne szükség – az ERFA-ból nyújtott támogatást a kedvezményezettől teljes egészében visszaköveteljék azon az alapon, hogy ez a kedvezményezett a 92/50 irányelv értelmében vett „ajánlatkérői” minőségében nem tartotta tiszteletben ez utóbbi irányelv előírásait azon szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés odaítélését illetően, amelynek tárgya annak a projektnak a megvalósítása volt, amelynek céljából a kedvezményezettnek az említett támogatást nyújtották.

A második kérdés a) részéről

- 42 A kérdést előterjesztő bíróság második kérdésének a) részével lényegében arra kíván választ kapni, hogy a 2988/95 rendelet 1. cikke értelmében „szabálytalanságnak” minősül-e az, ha az ERFA-ból nyújtott támogatásban részesülő ajánlatkérő a támogatott

projekt megvalósítására irányuló közbeszerzési szerződés odaítélése során a 92/50 irányelvben előírt egy vagy több közbeszerzési szabályt megsért, igenlő válasz esetén pedig arra, hogy befolyásolhatja-e a szabálytalanságnak minősítést az a körülmény, hogy az illetékes nemzeti hatóságnak az e támogatás nyújtásáról hozott döntése időpontjában tudta, hogy a kedvezményezett már döntött arról, hogy mely szolgáltatót bízta meg a támogatott projekt megvalósításával.

- 43 A 2988/95 rendelet 1. cikke értelmében szabálytalanság az uniós jog valamely rendelkezésének egy gazdasági szereplő általi, annak cselekménye vagy mulasztása útján történő megsértése, amelynek eredményeként az Unió általános költségvetése vagy az Unió által kezelt költségvetések kárt szenvednek vagy szenvednének, akár közvetlenül az Unió nevében beszedett saját forrásokból származó bevétel csökkenése vagy kiesése révén, akár indokolatlan kiadási tételek miatt.
- 44 A „szabálytalanság” 2988/95 rendelet szerinti fogalma az uniós jog valamely rendelkezésének egy gazdasági szereplő általi, annak cselekménye vagy mulasztása útján történő megsértésére vonatkozik, ily módon az elévülésre vonatkozóan az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében előírt szabály nem alkalmazandó az uniós költségvetés nevében és érdekében pénzügyi előnyt biztosító nemzeti hatóságok hibájából adódó szabálytalanságok üldözésére (lásd ebben az értelemben a C-281/07. sz., Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank ügyben 2009. január 15-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-91. o.] 20–22. pontját).
- 45 Az alapeljárásbeliekhez hasonló körülmények között, a CCI de l'Indre – közjogi jogi személyi minősége ellenére – az uniós költségvetésből nyújtott támogatás kedvezményezettjeként a 2988/95 rendelet alkalmazásában minősülhet olyan gazdasági szereplőnek, akivel szemben az uniós jog valamely rendelkezésének megsértését róják fel. Márpedig e tekintetben nem vitatott, hogy a 92/50 irányelvben előírt közbeszerzési szabályok kifogásolt megsértésére a CCI de l'Indre cselekményének, nem pedig az uniós költségvetés nevében és érdekében a CCI de l'Indre részére az ERFA-ból nyújtott támogatást biztosító hatóság cselekményének eredményeként került sor.

- 46 Mivel – amint az többek között a 2052/88 rendelet 7. cikkének (1) bekezdéséből következik – a strukturális alapokból nem finanszírozhatók a 92/50 irányelv megsértésével megvalósult projektek, a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó szabályoknak az ERFA-ból nyújtott támogatás kedvezményezettje általi – ajánlatkérői minőségében és a támogatott projekt megvalósítása céljából történő – megsértése indokolatlan kiadási tételt eredményez, ekként pedig kárt okoz az uniós költségvetésnek.
- 47 Hangsúlyozni kell ugyanis, hogy a konkrét pénzügyi kihatással nem járó szabálytalanságok is komolyan érinthetik az Unió pénzügyi érdekeit (lásd a C-199/03. sz., Írország kontra Bizottság ügyben 2005. szeptember 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-8027. o.] 31. pontját).
- 48 Nem érinti a 2988/95 rendelet 1. cikkének (2) bekezdése szerinti „szabálytalansággá” minősítést az a körülmény, hogy a támogatás kedvezményezettje tájékoztatta az illetékes hatóságokat a másik szerződő félnek még a szóban forgó közbeszerzési szerződés odaítélési eljárásának megindítását előtt történő kiválasztásáról (lásd analógia útján a C-94/05. sz., Emsland-Stärke ügyben 2006. március 16-i ítélet [EBHT 2006., I-2619. o.] 62. pontját).
- 49 A fentiekre tekintettel a második kérdés a) részére azt a választ kell adni, hogy a 2988/95 rendelet 1. cikke értelmében akkor is „szabálytalanságnak” minősül a 92/50 irányelvben előírt közbeszerzési szabályoknak a támogatott projekt megvalósítására irányuló közbeszerzési szerződés odaítélése során az ERFA-ból nyújtott támogatásban részesülő ajánlatkérő általi megsértése, ha az illetékes nemzeti hatóságnak az e támogatás nyújtásáról hozott döntése időpontjában tudta, hogy a kedvezményezett már döntött arról, hogy mely szolgáltatót bízta meg a támogatott projekt megvalósításával.

A második kérdés b) részének első és második francia bekezdéséről

- 50 A kérdést előterjesztő bíróság második kérdése b) részének első és második francia bekezdésével lényegében arra kíván választ kapni, hogy amennyiben az ERFA-támogatás kedvezményezettje – ajánlatkérői minőségében – a támogatott projekt megvalósítására irányuló közbeszerzési szerződés odaítélése során nem tartotta tiszteletben a 92/50 irányelvben szereplő közbeszerzési szabályokat, akkor a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében előírt négyéves elévülési időt mely időponttól kell számítani, valamint hogy ezt az elévülési időt az említett 3. cikk (1) bekezdésének harmadik albekezdése szerint megszakítja-e, ha a támogatás kedvezményezettjének olyan felügyeleti jelentést küldenek, amelyben megállapítják a közbeszerzési szabályok megszegését, és amelyben a nemzeti hatóságnak arra tesznek ajánlást, hogy fizettesse vissza a folyósított összeget.
- 51 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2988/95 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése „a közösségi joggal kapcsolatos szabálytalanságok esetére egy keretszabályozást” vezet be „az egységes ellenőrzések, a közigazgatási intézkedések, továbbá szankciók tekintetében”, valamint hogy – amint az e rendelet harmadik preambulumbekzdéséből kitűnik – „a Közösségek pénzügyi érdekeire nézve hátrányos cselekményekkel szemben [...] minden területen fel kell lépni”.
- 52 A 2988/95 rendelet és különösen annak 3. cikke (1) bekezdése első albekezdésének az elfogadásával az uniós jogalkotó e területen általánosan alkalmazandó elévülési szabályt kívánt bevezetni, amellyel egyrészt valamennyi tagállamban alkalmazandó minimális elévülési időt szándékozott meghatározni, és másrészt ki akarta zárni azt a lehetőséget, hogy az uniós költségvetésből jogosulatlanul kapott összegeket a vitatott kifizetéseket érintő szabálytalanság elkövetése utáni négyéves időszak eltelte után visszaköveteljék (a C-131/10. sz. Corman-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-14199. o.] 39. pontja, valamint a C-201/10. és C-202/10. sz., Ze Fu Fleischhandel és Vion Trading egyesített ügyekben 2011. május 5-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-3545. o.] 24. pontja).

- 53 Ez az elévülési szabály alkalmazandó az említett rendelet 4. cikke szerinti, az Unió pénzügyi érdekeit sértő szabálytalanságokra (lásd a C-278/02. sz. Handlbauer-ügyben 2004. június 24-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-6171. o.] 34. pontját, valamint a fent hivatkozott Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb és társai egyesített ügyekben 2009. január 29-én hozott ítélet 22. pontját).
- 54 Az alapeljárásban – és figyelemmel az alapeljárás körülményeire – a kérdést előterjesztő bíróság kérdése az elévülés kezdő időpontjának meghatározását illetően arra irányul, hogy azt az időpontot kell-e ennek tekinteni, amikor a támogatást a kedvezményezettnek kifizették, vagy azt, amikor ez a kedvezményezett a támogatást a 92/50 irányelvben előírt közbeszerzési szabályok megsértésével igénybe vett szolgáltató díjazására felhasználta.
- 55 E tekintetben – mivel az uniós költségvetésből nyújtott pénzeszközöket nem lehet a 92/50 irányelv rendelkezéseinek megsértésével megvalósított projektek keretében felhasználni – úgy kell tekinteni, hogy az alapeljárásbeliekhez hasonló körülmények között a kedvezményezettnek nyújtott pénzeszközök az e rendelkezések kedvezményezett általi megsértésének időpontjától kezdve öltének indokolatlan jelleget.
- 56 A 92/50 irányelvben előírt közbeszerzési szabályok ehhez hasonló megsértését illetően – amely irányelvet a szolgáltatások szabad mozgását érintő akadályok megszüntetése céljából fogadtak el, és amely irányelv célja azon gazdasági szereplők védelme, amelyek valamely tagállamban rendelkeznek székhellyel, és valamely másik tagállamban székhellyel rendelkező ajánlatkérők számára kívánnak szolgáltatást felkínálni (lásd többek között a C-19/00. sz. SIAC Construction ügyben 2001. október 18-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-7725. o.] 32. pontját) – emlékeztetni kell arra, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadságának a 92/50 irányelv rendelkezéseinek megsértésével megvalósult sérelme az ezen irányelv megsértésével kötött szerződések hatályának teljes időtartama alatt fennáll (lásd C-20/01. és C-28/01. sz., Bizottság kontra Németország egyesített ügyekben 2003. április 10-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-3609. o.] 36. pontját, valamint a C-503/04. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-6153. o.] 29. pontját).

- 57 A közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos irányelvek bizonyos rendelkezései valóban lehetővé teszik a tagállamoknak, hogy hatályban tartsák az ezen irányelvek megsértésével kötött szerződéseket, és ezáltal a szerződő felek jogos bizalmának védelmére irányulnak, azonban a belső piacot létrehozó EUM-Szerződés rendelkezései hatályának korlátozása nélkül nem eredményezhetik azt, hogy az ajánlatkérő uniós költségvetéssel szembeni magatartását az ilyen szerződések megkötését követően az uniós joggal összeegyeztethetőnek lehessen tekinteni (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Németország egyesített ügyekben 2003. április 10-én hozott ítélet 39. pontját, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Németország ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet 33. pontját).
- 58 Következésképpen az alapeljárásbeliekhez hasonló körülmények között a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének második albekezdése szerinti „folyamatos szabálytalanságnak” kell tekinteni a 92/50 irányelvben előírt szabályoknak a támogatott projekt megvalósítása céljából az ERFA-ból nyújtott támogatás kedvezményezettje általi megsértését, amely indokolatlan kiadási tételt eredményez, ekként pedig kárt okoz az uniós költségvetésnek, és e szabálytalanság a szolgáltató és az e támogatás kedvezményezettje között jogellenesen megkötött szerződés hatályának teljes időtartama alatt fennáll.
- 59 E rendelkezés értelmében a kedvezményezett részére jogalap nélkül kifizetett támogatás visszakövetelésére alkalmazandó elévülési idő azon a napon kezdődik, amikor a szabálytalanság megszűnt. Az alapeljárásbeliekhez hasonló körülmények között tehát – mivel az ERFA-ból támogatott projekt megvalósítására irányuló szerződést nem szüntették meg, azonban azt teljesítették – a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében előírt négyéves elévülési idő azon a napon kezdődik, amikor a jogellenesen odaítélt közbeszerzési szerződést teljesítették.
- 60 A tekintetben, hogy a közbeszerzési szabályok megsértését megállapító felügyeleti jelentés továbbítása a szabálytalansággal kapcsolatos olyan vizsgálati vagy eljárási cselekményt képez-e, amely a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének harmadik

albekezdése alapján az elévülést megszakítja, emlékeztetni kell arra, hogy az elévülés rendeltetése általában véve az, hogy a jogbiztonságot szolgálja, valamint arra, hogy ez a rendeltetés nem teljesülne teljes mértékben, ha a 2988/95 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében rögzített elévülési időt a nemzeti hatóság minden, a körülírt tevékenységet nem érintő, és kellő pontossággal körülírt ügyleteket érintő szabálytalanság gyanújával össze nem függő általános ellenőrzési cselekménye megszakíthatná (lásd a fent hivatkozott Handlbauer-ügyben hozott ítélet 40. pontját).

- 61 Ha azonban a nemzeti hatóságok az adott személynek olyan szabálytalanságot megállapító jelentéseket továbbítanak, amelynek megvalósulásához e személy egy meghatározott ügylet keretében hozzájárult, kiegészítő információkat kérnek ezen ügyletre vonatkozóan, vagy e személlyel szemben az említett ügylettel kapcsolatban szankciót alkalmaznak, e hatóságok a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében a szabálytalanság vizsgálatára vagy üldözésére irányuló, kérelően konkrét cselekményeket végeznek (a C-367/09. sz., SGS Belgium és társai ügyben 2010. október 28-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-10761. o.] 69. pontja).
- 62 A fentiekre tekintettel a második kérdés b) részének első és második francia bekezdésére azt a választ kell adni, hogy az alapeljárásbeliekhez hasonló körülmények között, amennyiben az ERFA-támogatás valamely kedvezményezettje ajánlatkérői minőségében nem tartotta tiszteletben a 92/50 irányelvben szereplő közbeszerzési szabályokat a támogatott projekt megvalósítására irányuló közbeszerzési szerződés odaítélése során:
- a szóban forgó szabálytalanságot a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének második albekezdése szerinti „folyamatos szabálytalanságnak” kell tekinteni, következésképpen a kedvezményezettnek jogalap nélkül kifizetett támogatás visszakövetelése céljából az e rendelkezésben előírt négyéves elévülési idő azon a napon kezdődik, amikor a jogellenesen odaítélt közbeszerzési szerződést teljesítik;

- a közbeszerzési szabályok megsértését megállapító, és ennek következtében a nemzeti hatóság részére a kifizetett összegek visszatérítésének megkövetelését ajánló felügyeleti jelentésnek a támogatás kedvezményezettje részére történő továbbítása a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében a „szabálytalanság” vizsgálatára vagy üldözésére irányuló, kellően konkrét cselekményt képez.

A második kérdés b) részének harmadik francia bekezdéséről

- 63 A kérdést előterjesztő bíróság második kérdése b) részének harmadik francia bekezdésével lényegében arra kíván választ kapni, hogy – az arányosság elvére tekintettel – a 2988/95 rendelet 3. cikkének (3) bekezdése szerinti hosszabb elévülési időként alkalmazhat-e valamely tagállam harmincéves elévülési időt az únós költségvetésből jogalap nélkül kapott támogatás visszakövetelésére.
- 64 Az e rendelkezésben előírt lehetőség keretében a tagállamok széles mérlegelési jogkört tartanak fenn a maguk számára hosszabb elévülési idő megállapítását illetően, amelyet az Unió pénzügyi érdekeit sértő szabálytalanság esetén kívánnak alkalmazni (a fent hivatkozott Corman-ügyben hozott ítélet 54. pontja).
- 65 Mindazonáltal e szempontból az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére irányuló célt, amellyel kapcsolatban az uniós jogalkotó úgy ítélte meg, hogy négyéves, vagy akár hároméves elévülési időszak már önmagában is elegendő idő ahhoz, hogy lehetővé tegye a nemzeti hatóságok számára azon szabálytalanságok üldözését, amelyek e pénzügyi érdekeket sértik, és olyan intézkedés meghozatalához vezethetnek, mint a jogosulatlanul kapott előny visszakövetelése, úgy tűnik, hogy az említett hatóságok számára biztosított harmincéves időszak meghaladja azt a mértéket, amely a gondos közigazgatás számára szükséges (lásd a fent hivatkozott Ze Fu Fleischhandel és Vion Trading egyesített ügyekben hozott ítélet 43. pontját).

- 66 A második kérdés b) részének harmadik francia bekezdésére tehát azt a választ kell adni, hogy ellentétes az arányosság elvével, ha – a 2988/95 rendelet 3. cikkének (3) bekezdésében a tagállamok számára biztosított jog érvényesítése során – harmincéves elévülési időt alkalmaznak az uniós költségvetésből jogalap nélkül kapott támogatás visszakövetelésére.

A második kérdés c) részéről

- 67 Ezt a kérdést mindössze arra az esetre tették fel, ha a második kérdés a) részére a Bíróság nemleges választ adna.
- 68 Az ezen utolsó kérdésre adott válaszra figyelemmel, a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett második kérdés c) részét nem kell megválaszolni.

A költségekről

- 69 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az alapeljárásbeliekhez hasonló körülmények között az 1993. július 20-i 2082/93/EGK tanácsi rendelettel módosított, a 2052/88/EGK rendeletnek egyrészt a különböző strukturális alapok tevékenységeinek egymás között, másrészt az Európai Beruházási Bank és az egyéb meglévő pénzügyi eszközök műveleteivel történő összehangolása tekintetében történő végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 1988. december 19-i 4253/88/EGK tanácsi rendelet 23. cikke (1) bekezdésének – a strukturális alapok feladatairól és eredményességéről, továbbá tevékenységüknek egymás között, valamint az Európai Beruházási Bank és az egyéb meglévő pénzügyi eszközök műveleteivel történő összehangolásáról szóló, 1988. június 24-i 2052/88/EGK tanácsi rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett – harmadik francia bekezdése olyan jogalapot képez, amely lehetővé teszi a nemzeti hatóságok számára, hogy – anélkül, hogy ehhez a nemzeti jogban előírt felhatalmazásra lenne szükség – az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) nyújtott támogatást a kedvezményezettől teljes egészében visszaköveteljék azon az alapon, hogy ez a kedvezményezett az 1993. június 14-i 93/36/EGK tanácsi irányelvvel módosított, a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelv értelmében vett „ajánlatkérői” minőségében nem tartotta tiszteletben ez utóbbi irányelv előírásait azon szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés odaítélését illetően, amelynek tárgya annak a projektnek a megvalósítása volt, amelynek céljából a kedvezményezettnek az említett támogatást nyújtották.

- 2) Az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 1995. december 18-i 2988/95/EK, Euratom tanácsi rendelet 1. cikke értelmében akkor is „szabálytalanságnak” minősül a 93/36 irányelvvel módosított 92/50 irányelvben előírt közbeszerzési szabályoknak a támogatott projekt megvalósítására irányuló közbeszerzési szerződés odaítélése során az ERFA-támogatásban

részesülő ajánlatkérő általi megsértése, ha az illetékes nemzeti hatóságnak az e támogatás nyújtásáról hozott döntése időpontjában tudta, hogy a kedvezményezett már döntött arról, hogy mely szolgáltatót bízta meg a támogatott projekt megvalósításával.

3) Az alapeljárásbeliekhez hasonló körülmények között, amennyiben az ERFA-ból nyújtott támogatás valamely kedvezményezettje ajánlatkérői minőségében nem tartotta tiszteletben a 93/36 irányelvvel módosított 92/50 irányelvben szereplő közbeszerzési szabályokat a támogatott projekt megvalósítására irányuló közbeszerzési szerződés odaítélése során:

- a szóban forgó szabálytalanságot a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének második albekezdése szerinti „folyamatos szabálytalanságnak” kell tekinteni, következésképpen a kedvezményezettnek jogalap nélkül kifizetett támogatás visszakövetelése céljából az e rendelkezésben előírt négyéves elévülési idő azon a napon kezdődik, amikor a jogellenesen odaítélt közbeszerzési szerződést teljesítik;

- közbeszerzési szabályok megsértését megállapító és ennek következtében a nemzeti hatóság részére a kifizetett összegek visszatérítésének megkövetelését ajánló felügyeleti jelentésnek a támogatás kedvezményezettje részére történő továbbítása a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében a „szabálytalanság” vizsgálata vagy üldözésére irányuló, kellően konkrét cselekményt képez.

- 4) **Ellentétes az arányosság elvével, ha – a 2988/95 rendelet 3. cikkének (3) bekezdésében a tagállamok számára biztosított jog érvényesítése során – harmincéves elévülési időt alkalmaznak az uniós költségvetésből jogalap nélkül kapott támogatás visszakövetelésére.**

Aláírások